

1

hiếc độc mộc cứ trùi trũi truôi xuôi. Nhập
nhoạng tối, về đến một quãng sông êm ả.
Chủ nằm ngủ, ghéch đầu lên mạn thuyền.
Suốt đêm ấy đẩy giấc.

Đã qua những vùng lửa tủa đá lẫn với sóng.
Không cần phải thấp thỏm dậm vào đá thác.

Bỗng nhiên, đương hây hẩy gió may, chuyển ra gió
giật. Giữa ban ngày, nổi bão cạn. Trời tạnh mây mà đùng
đùng, ù ù như sấm rền. Hai bên sông, gió hung hăng bốc
bay từng mảng rừng. Dòng nước đương miên man, chợt
nổi từng con sóng úp, sóng ngửa cao bằng đầu, rồi xoáy
sâu xuống sâu tròn lông lốc. Thuyền quay veo veo như
chiếc lá tre được gió.

Chủ nhồm dậy. Lật đặt, chân chèo, chân lái, chân
đốc, chân mũi. Không lại. Cái độc mộc như cây gỗ lăn
xoay chong chóng. Chủ đành nằm bám sạp thuyền, mà
vẫn lúc lắc, diên đảo. Bụng xoắn lại, nẩy đom đóm mắt.

Bão cạn ba hôm liền.

Rồi lại chui vào một vùng trời nước phẳng lặng như không. Ngày ngày rờng rã, ngẩng mặt lên, chỉ thấy xa xa một khoảng đất lở cách quãng viền cây xanh mờ. Chử đoán đất dễ thường là bến. Chử tạt độc mộc vào. Cái bến vắng chơ vơ không có cả đến một đàn le le hay lặn hụp bắt cá măng quanh thuyền quanh lưới ở những quãng thường có người lội.

Mấy nhà chài đương co ro đẩy mảng vào trong đồng xa. Chử gọi lại hỏi mới biết từ dạo vỡ nước, cả bến đã chạy vào chân núi.

Nhưng cũng hỏi thăm được.

- Đã đến bến Tự Nhiên chưa, chử ông ơ?

- Ở đây cũng chỉ mang máng nghe có người nói cứ xuôi đến hôm nào gặp vòng trăng tròn, hẵng hỏi thăm nữa. Còn xa.

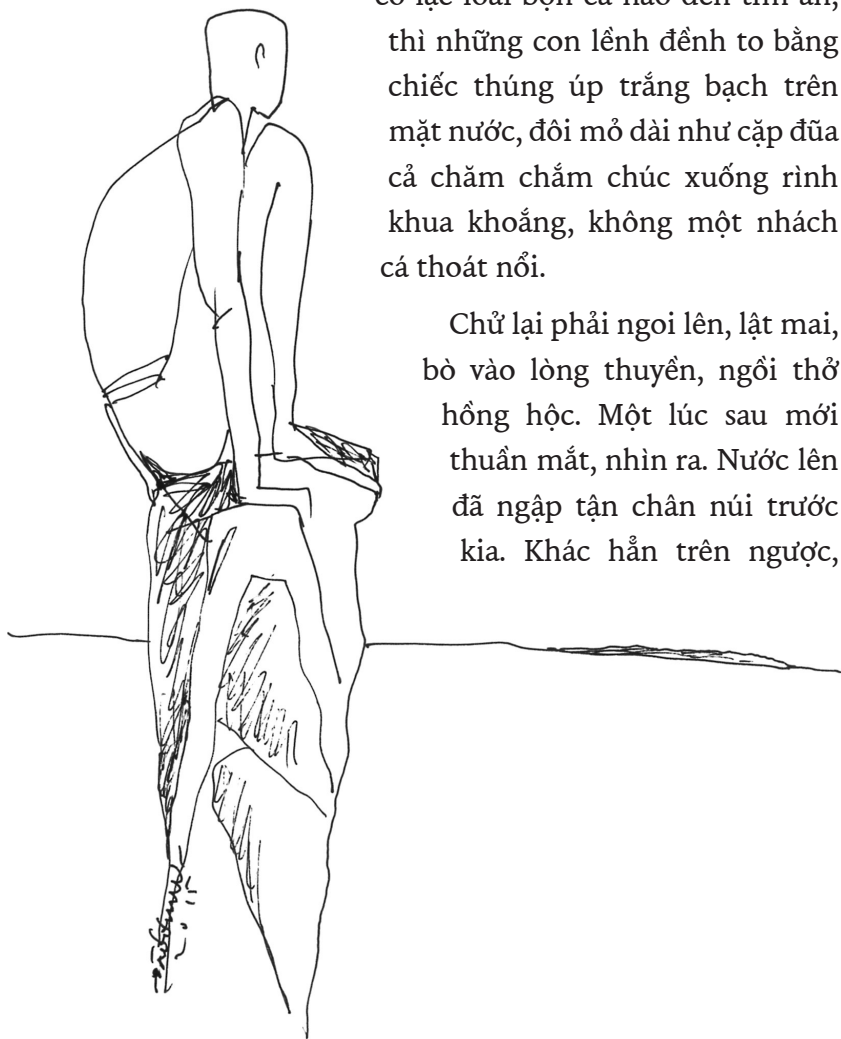
Chử lại lặn lội trên dòng sông quần quai đỏ xuộm. Có hôm thuyền va phải xoáy trôi vào vùng nước quần. Sóng mùa lên bốn phía, đánh thuyền lật mai. Chử tuồi xuống nước, ngoi theo thuyền. Rồi tay chân quặp bụng thuyền, như ôm cây gỗ. Mặc cho sóng dim xuống, nhồi lên. Người và con thuyền chìm nổi quanh những làn sóng bầm đỏ, dài dằng dặc. Chẳng còn thấy bờ phía nào.

Không đạp ra khỏi được lớp sóng quần. Không nhìn đâu ra có cái ăn. Chợt thấy lao xao, bâng bạc như cá đàn

lượn qua. Rồi sóng lại oà đi. Đây là những cánh sóng chen nhau, không phải cá. Chử buộc chèo ngang lưng rồi lặn xuống. Hoạ may đây sông tĩnh mịch, có con ốc nhồi, ốc tai voi... Nhưng cũng chỉ thấy bóng nước vàng mờ trong mắt. Cánh bãi ngập nước, những dây rợ cây họ nước, đám ngổ cạn, búi cỏ hoa mới chìm xuống,

cá không vào đến đây. Mà giả thử có lạc loài bọ cá nào đến tìm ăn, thì những con lênh đênh to bằng chiếc thúng úp trắng bạch trên mặt nước, đôi mỏ dài như cặp đũa cả chăm chăm chúc xuống rình khua khoáng, không một nhách cá thoát nổi.

Chử lại phải ngoi lên, lật mai, bò vào lòng thuyền, ngồi thở hồng hộc. Một lúc sau mới thuần mắt, nhìn ra. Nước lên đã ngập tận chân núi trước kia. Khác hẳn trên ngược,

dòng chảy rúc vào gờ đá, mất hút vào đá, ở đây chỉ thấy mênh mang. Những con nước đuối nhau, đè lên nhau, như những đàn ngựa, đàn voi đỏ thắm chồm dựng đứng.

Chử định thân nhìn kỹ bờ núi. Nhưng bơi vào, xa quá. Biết đâu chẳng lạc sang dòng khác. Những con nước đã tràn khắp nơi, nhòa hết các ngả sông, cửa sông rồi. Có chắc được phía nước còn kia là triển sông Cái? Mà phải ra sông Cái, phải bám được sông Cái mới khỏi lạc. Cho đến hôm nào thấy được trăng lên.

Cái thuyền chỉ còn là cây gỗ trôi sông, thỉnh thoảng Chử thò tay ra đẩy tránh ngọn sóng. Đôi khi, chợt thoảng thấy một con vờ, một con cá lành canh, Chử quơ nắm lấy, đưa lên miệng nhai cho đỡ đói lòng. Chẳng còn biết kén chọn cá mú thế nào. Có lúc vớ nhảm, nuốt vội cả đám bọt rêu rễ cây sam nước.

Thình lình, một ngọn sóng ập xuống. Chiếc độc mộc ngược lên ngang lưng sông rồi đổ xuống. Nhưng Chử đã biết quán chảo quanh bụng người, bụng thuyền từ hôm xuống đọt thác đầu tiên. Độc mộc lại úp mai xuống. Sóng phá dữ quá, không lật lên được. Chử đành lại ngâm mình trong nước, toài hai chân ếch, nhào ra. Cả người và chiếc độc mộc hũm xuống, lọt thỏm vào xoáy lũ mới.

Có đến mấy ngày đêm mới trở ra được dòng cả. Sóng không lôi độc mộc trôi quanh nữa, mà người và thuyền vừa chạm vào mép sóng, đã bị nước xiết cuốn vun vút.

Nước vẫn đương lên ào ạt, chẳng trông thấy bờ bên nào hai bên. Suốt đêm, Chử bơi bám thuyền, mắt mở căng. Giữa dòng bao la, có mỗi một con người và một cây gỗ. Nếu như nước thông dong bình thường, Chử chỉ việc làm như mọi khi. Lật cái độc mộc lại, chum tay tát nước ra, lòng thuyền đã khô ráo cho người ngồi. Nhưng con nước đương hung hăng. Chử và cái độc mộc đành úp sấp, lăn lộn trong dòng nước lớn. Người bám vào cây gỗ rỗng, như con nhái bén, lao lên lao xuống.

Trông ra trước mặt, cả sau lưng, cả hai bên mông mênh. Nhưng, như thế, Chử lại vẫn yên tâm. Dòng chảy xiết, cá sấu không thể đuổi theo. Giả thử có đánh hơi được mùi người cũng không làm gì nổi. Nhưng còn con giải, con thuồng luồng - những giống trăn nước ấy không sợ sóng, toài nhanh hơn sóng. Không thể trằm mình dưới nước mãi, để làm mồi cho giải, cho thuồng luồng. Ngồi trong độc mộc, Chử có thể rút dao lưng ra đâm thủng đầu cả thuồng luồng, cả giải. Lợi trong nước thế này, vướng víu như chân tay phải trói, không đối phó được. Nhưng mà cơn nước đương triển miên lên, cũng không biết ra sao.

Chử trông quanh quất, rồi lòi độc mộc rẽ sóng tạt về một bên. Đến chỗ nước phẳng, sóng lớn chưa xô tới, Chử đội độc mộc lên rồi lật ngược, với tay té ù nước ra, nhảy vào thuyền. Mặt trời lên đóng giữa đỉnh đầu, trông thấy một vệt xanh xanh bên mép nước trước mặt.

Chữ khoả hai tay, cầm cúi bơi dẫn về phía ấy. Nước lăm rôi. Cứ lên bờ ần, đợi cho cơn nước nguôi rồi mới lại tính chuyện đi nữa được.

Mà phải kiếm ra cái ăn. Vào nơi ẩm thấp cũng dễ kiếm. Ở bùn, có ếch, có chạch, có ốc hương, có trai. Trong bụi cây niễng có rắn hổ mang, hổ lục, hổ bành - những thứ ấy đều ăn ngon. Chỉ ngại nơi đầm lầy cá sấu thường ra núp rình mồi dưới bùn, khó nhìn ra. Nhưng Chữ đã có con dao vẫn giắt trên vành dây khố.

Phải, nghỉ cái đã. Hôm nào nước lặn, hăng đi, đi cho đến hôm nào gặp trăng lên. Ô mà quên hôm trước không hỏi kỹ người bến trên. Một vòng trăng hay mấy vòng trăng.

* * *

Bến Tự Nhiên! Bến Tự Nhiên! Bến Tự Nhiên ở đâu?

Những ngày còn lên năm, lên bảy, bố mẹ thường kể chuyện về bến quê. Chữ mơ màng tưởng cái bến Tự Nhiên ở trên khoảng trời cao xanh, chỗ bóng gốc cây đa giữa mặt trăng. Đến năm mười ba, mười lăm, trong câu chuyện về bến Tự Nhiên của bố mẹ, Chữ nhìn thấy một vùng sông bãi, phía nào cũng đông đúc đêm ngày thuyền bè vào bến ra bến, trên bờ đọt đọt nhấp nhô những mô cát vàng lẫn phù sa trắng hồng. Xa nữa, xanh rờn bãi ngô, bãi khoai lang, củ từ, những bãi lúa và những bụi